

מזת' קזת הזכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

בטח בה' ותנוּרָד לא יתהפך...

ברצוני לפרסם נס מדהים שארע עמי.

למדתי את הגמרא בתחלת מסכת ברכות (ו:): "מי בכּם ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו": אם לדבר מצוה הלך נגה לו, ואם לדבר הרשות הלך אין נגה לו". יבטח בשם ה'", 'מאי טעמא? משום דהוה ליה לבטח בשם ה' ולא בטח'.

מיד לאחר מכן נודמן לי לעסק בדבר מצוה, וכשחזרתי ללמודי, קבלתי טלפון שבו הזדמן לי איזה עסק של דבר הרשות. היצר הטוב הזכיר לי את דברי הגמרא, שבדבר מצוה אפשר לעסק, אבל בדבר הרשות ראוי לבטח בשם ה', ולהמנע מלעסק בזה על חשבון הלמוד, ואם הולכים לעסק בזה "אין נגה לו"...

אך היצר הרע גבר עלי והלכתי לעסק באותו דבר הרשות. כשחזרתי מאותו עסק, קבלתי טלפון מבהל מבני ביתי שבו הם אומרים: "בא מהר הבייתה, הבת הקטנה נחבלה בפניה!". רצתי מהר לבית, והודעזעתי לשמוע מה ארע

<<

לקח מהפרשה

שבת שירה מלמדת, שכל רגע בחיים זה שירה

ה' לכל", ורוב בני אדם כעורים מהפנין ומהבין גדל מעלתו, ואינם משכילים ענינם, מרב התעסקם בענין העולם ותאוותיו":

כל אחד ואחד מאתנו מקפח בים של טובות וחסדים, ומחמת שאנו לא פוקחים את העינים לראות את כל הטוב, אנו לא מבינים כמה טוב יש לנו.

אדם שמחפש חסרונות ימצא תמיד חסרונות, וכאשר נתבונן בעין חיובית נראה כמה הכל טוב ונפלא.

זה היסוד של שמירת עינים, שכאשר אדם מפקיד את עיניו הוא רואה דברים שגוראים לו טובים יותר ממה שיש לו ואינו שומח בחלקו הטוב, ולפיכך עלינו להתבונן עם עצמנו ולראות את הטוב הפרטי שיש לנו, לא להסתחף אחרי העולם הזה, להתבונן בעולם הפרטי שלנו ולראות את הקב"ה, על כל צעד ושעל.

זה מהות השירה שכאשר כלל ישראל, ראו כמה הקב"ה קרוב אליהם הם פצחו בשירה, והשירה נאמרה על ידי משה, היות שהצדיקים מלמדים אותנו היאך לשיר לבורא.

כשאנו דבקים בצדיקים והתלמידי חכמים אנו נעשים רוחניים, ואנו רואים את הקב"ה, כמו שכתוב "זה אלי ואנוהו", <<

"ויאמינו בה' ובמושה עבדו"

פרשתנו נקראת שבת שירה, היות שכאשר כלל ישראל האמינו בקב"ה מיד הם אמרו שירה. כמו שנאמר "ויאמינו בה' ובמושה עבדו" ומיד אחר כך "אז ישיר" (מדרש תנחומא). וכן בכל זמן כאשר נאמין בקב"ה ונחיה את רוב החסדים שהוא עושה עמנו, נתמלא בשיר ושבח לפניו.

ה' קורא לנו בכל יום ויום, ומטיב

עמנו בלי סוף, והיות שאדם שקוע בעניני העולם הזה, הוא לא מתבונן בכל הטוב שסביבו, הוא לא

רואה כמה ה' עושה אותו

ושומר עליו, מרב אהבתו אליו.

השכינה מסתתרת כביכול בתוך האדם, והאדם צריך לגלות את הקב"ה.

אם מישוהו יבוא ויאמר לה' שזכית בלוטו - אתה תתרגש ותשמח. ובודאי שכאשר נשב עם עצמנו ונתבונן כמה ה' אוהב אותנו, נתמלא בשמחה. כל היום אנו צריכים לנסף לעשות רצון ה', לנסף לשמוע שה' אוהב אותנו, שאנו בני העולם הבא, שהרצונות שלנו יהיו טהורים.

נביא כאן את לשונו הנפלא של החוכות הלבבות (בפתיחה לשער הבחינה): "ונאמר תחלה כי טובות הקל יתעלה על בראיו כוללות את כלם כמו שכתוב "טוב

כל טוב מפרות ארץ ישראל, ובפרט בדורנו, שאנו זוכים לשבת בארץ ישראל, ולאכל מפריה ולשבוע מטובה.

ראוי לנו לשבת עם בני המשפחה, ולפרט להם כמה פלאות יש בכל פרי, ולומר 'ילדים יקרים! התפוח הזה שאנו אוכלים, מסמל לנו כמה ה' אוהב אותנו, ה' ברא את הפרי הנפלא הזה, עם המתיקות המיוחדת הזו, בכדי שנראה כמה ה' מתוק וטוב, כמה ה' אוהב אותנו, ונתמלא באהבה אליו ותרבה וכאשר אנו עושים זאת, אנו מקדשים את החמה ומתקרבים לבורא בכל אכילה.

וזו היתה דרכם, של אבותינו הקדושים, וכמו שמוכא במדרש באריכות, על אברהם אבינו שנטע אש"ל וקרא בשם ה', שהקריא בפי פלם, את גדלת ה' שנותן לנו אכל, ועלינו להודות לו ותרבה, וכן מוכא במדרש על יצחק, שיצא לשוח בשדה ושם דבר עם עבדיו על ענין השדה, עם כל הפרות שעלינו להודות לה' עליהם, וכן הלאה.

כל נחיה את החיים כדבר המובן מאלינו, נקדיש קצת מחשבה לפני כל ברכה על מזה אנו הולכים להודות, נפרט קצת בלשון שלנו, כמה טוב ה' נותן לנו, איזה ארוחת בקר נפלאה מניחה ובריאה ה' נותן לנו, וכך נבוא לאהבת ה' ולקרבתו, בכל מעשה.

וכאשר נהיה עסוקים כל הזמן בחסד ובטוב, לא נעסק בקנאה ובחמדה חלילה, היות שנראה שכל הטוב נמצא בידינו, ונשמח בחלקנו הטוב והמשבח, ולא נחפש את הטוב המדמה שאצל זולתנו, ולפיכך צנו חזל על שמירת עינים ועל ההתרחקות מכל דבר שעלול להביאנו לידי חטא, היות שכאשר אדם עסוק בחפוש אחרי הטוב המדמה שאצל זולתו, הוא מתרחק מעצמו ואינו דבק בבורא, כי כל הזמן הוא מרגיש שחסר לו, ותמיד הוא יחפש חסרונות.

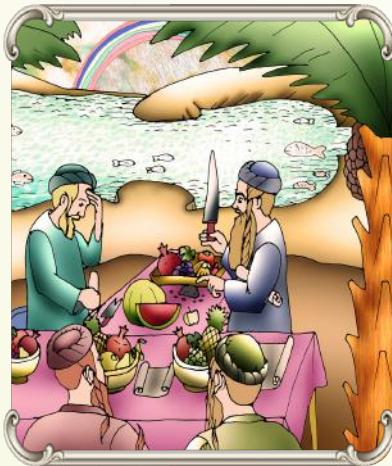
ובפרט בתוך הבית פנימה, כאשר יושבים בני משפחה יחד, צריך להזהר ולהתרחק, ולעשות הפרדה בין בני המשפחה, כגון הגיסים והגיסות, וכן במקומות עבודה וכדו', צריך לעשות סג' לסג', ונרגיל את עצמנו לשמור על העינים בקדשה ובטהרה, וכאשר אדם מתרגל לחיות את העולם הפרטי שלו ולא להתעניין במה שקורה אצל זולתו, הוא מאשר ושמח בחלקו הטוב, ויש לו זמן וישוב הדעת להתבונן כמה טוב ה' מרעיף עליו, וכן אינו עסוק בשיג ושיח על זולתו, היות שהוא עסוק בעצמו ואינו מרכל על אחרים.

וראוי להנחיל זאת בבית, לבוא הביתה ולומר, כמה טוב יש לנו, לעשות עסק מכל הטוב שה' נותן לנו ולהודות לו בשפה שלנו, יחד עם כל בני המשפחה, להיות חיוביים ולא לדבר על שום יהודי, וכאשר נשקיע בחיי נצח - בעולם הבא, נתרומם מכל הבלי העולם הזה, נהיה שמחים ומאשרים, ונזכה לכל טוב בזה ובבא.

ואמרו חז"ל, 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים'. כלל ישראל במצבם האמינו בה' ובמלשה עבדו ובשכר זה זכו לקרבת ה' שראו את ה' בבחינת מראה באצבע.

וכבר נאמר בזהר הקדוש שכל האומר שירת הים בשמחה, מוחלין לו כל עוונותיו. היות שכאשר אדם מקשר את השירה לעצמו, והוא רואה את קרבת ה' אליו - אזי הוא דבק בבורא ושב אליו מאהבה, ועל ידי זה נמחלין כל עוונותיו.

בכל יום תראה את הקריעת ים סוף שה' עושה עבורך היום, בחדש שבט תשפ"ב, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים קיח): "קשין מזונותיו וזווגו של אדם כקריעת ים סוף", ללמדנו שקריעת ים סוף זה לא דבר הסטורי בלבד, זה שיך אצל כל אחד ואחד.

ראוי לנו לשבת עם בני המשפחה, ולפרט להם כמה פלאות יש בכל פרי... וכאשר אנו עושים זאת, אנו מתקרבים לבורא בכל אכילה...

כאשר אדם זוכה להתחתן, הוא צריך להעריך זאת, לא פחות ממה שמעריכים את קריעת ים סוף, וזה לא רק בחתונה זה בכל יום ויום, שאדם זוכה לחיות עם בני ביתו, זה חסד עצום. וכן המזונות של אדם, זה לא רק עצם הפרנסה, שיש לאדם פרנסה ברוח ובשפע, ויש לו מה לאכל בנחת, אלא זה גם עצם חסד האכילה שאדם זוכה לאכל.

כמה אנשים מחברים לאינפוזיה וזונדה, ושאר מכשירים, מחמת שאין באפשרותם לאכל ולשתות כראוי. כמה אנשים לא יכולים להוציא את האכל כראוי מגופם רח"ל, שה' ישלח להם רפואה שלמה במהרה. והם שליחי צבור עבורנו שנתבונן בחסד העצום שבאפשרותנו לאכל ולשתות בלי שום בעיות, והמזון מתעכל בגופנו, ובאפשרותנו להוציא את הנקבים בלי כאבים ובלי מכשירים חיצוניים. ועלינו להתבונן בכה, ולהודות לבורא ברוך הוא, שעושה בכל עת קריעת ים סוף בגופנו, ומפריד את האכל מתוך הפסלת.

וכן עלינו להתבונן באכל הנפלא והסגוני שהבורא נותן לנו לאכל, בפרות הנפלאים עם כל הויטמינים שבהם, ובפרט בימים אלו שיש הרבה מכלל ישראל שיש להם מחושים שונים, זה זמן להתבונן בבריאות שה' מבריא את גופנו תדיר, בכך שאנו יכולים לקום מהמטה, וללכת ולעשות דברים טובים בעולם הזה.

וזה מהות ט"ו בשבט, שאנו אוכלים מהפרות המתוקים שה' מביא לנו, שכל אחד ואחד שונה בצבעו ובטעמו מחברו, בכדי שיהיה לנו חשק לאכל מכל פרי ופרי, וכל פרי מלא בחכמה שהוא נראה יפה, רק כאשר הוא כבר בשל, ולפני כן הוא חזק, בכדי שלא נאכל מונו טרם גמור בשולו, וכן כל אחד אחד מנחם בתוך קלפה ששומרת עליו בלי מקרה ועוד נפלאות רבות שמלאים ברחמי ה' עלינו, שברב טובו וחסדו, עושה הכל עבורנו שנתבונן בכל זה, ונתן לו שיר ושבח על כל הטוב שהוא עושה עמנו.

ולפיכך נהגו בכלל ישראל לשבת בט"ו בשבט על יד שלחנות ערוכים

ועליה חדשה.

ה. בט"ו בשבט אוכלים גם פרות יבשים, ללמדנו שגם כשאדם מרגיש את עצמו יבש, שידע שהתכן שלו מלא בטוב פרות יבשים, שמרוכז בהם הרבה טוב ומתיקות.

ה. בט"ו בשבט זה זמן להתבונן בוֹיטמינים הנפלאים שבכל פרי, ולהודות על כך לקב"ה.

ב. כשאוכלים אתרוג בט"ו בשבט, יש לכוון על האחדות והשפלות שבאתרוג - שגדל יחד עם הקטנים, וכמובא בגמרא (סנה' לה). אל תקרי הדר אלא הדיה, וכן על שגדל על כל מים שזה התורה והתפלה.

ג. ט"ו בשבט זה זמן של התחדשות - שאפילו אחרי החורף הקר והקשה הבריאה מתחדשת, וכן כל אחד ואחד, אחרי הנפילות שלו - יש פריחה

א. הפרות מלאים בהרבה מנפלאות הבורא, וכשאדם מתעמק בהם הוא מגיע לקרבה עצומה ולהרגשה של מתיקות נפלאה בקב"ה וכל זה בהנחם בלי כסף, וזה דבר שכשאדם לא מתעמק בו הוא יכול לאכול כל ימי חיו פרות וירקות נפלאים, ואינו חש מתיקות בקב"ה, ועל כן צריך תמיד להתעמק בהם ולפרש את הנפלאות ועל ידי זה לבוא לאהבת ה'.

פנינים מצויידיים

איתא בגמ' (קדושין לא): שכאשר ר' יוסף שמע את פסיעותיו של אמו, אמר אקום מפני שכינה דאתאי, ודמה את אמו לשכינה, למרות שבדאי אין שום דמיון לקב"ה, ועשה זאת ללמדנו שבכדי להעריך את הבורא, עלינו להפיר טובה להורים שלנו, לאשה, לרבותנו, שנותנים לנו כל טוב.

זה ענין ברכה ראשונה, שטרם שאנו נגשים לאכל, אנו מודים לבורא על עצם הגברא - הגוף הבריא שלנו, שבאפשרותנו לאכול. ואחר כך באמצע האכל, אנו מודים לבני ביתנו שטרחו למעננו, והשקיעו בנו, ומכך אנו באים להערכה לבורא, שעשה עבורנו כל טוב, ועל ידי כך אנו יכולים להודות לבורא, בברכה אחרונה, שבה אנו מודים על האשה וההורים, שהם השלוחים הטובים של הבורא, שעושים לנו הכל, את הכביסה את האכל, את הנקיון, והכל במסירות ובשמחה, שמתוך כך אנו יכולים לאכל ולשמוח, וזה כענין מים אמצעים.

ואחר כך אנו מברכים ברכת המזון ומודים על הלחם הגשמי, וכוללים עמו את כל הטוב שאנו מקבלים מהקב"ה, וכן על ידי השליחים הטובים, וכן מודים על האשה שנקרת לחם, כמו שנאמר "כי אם הלחם אשר הוא אוכל".

וכן בקטרת של שחרית, אנו מודים לקב"ה, על כל הטוב שהוא נותן לנו, על הנשימות המתוקות, וכל הנכלל בזה, ובמנחה אנו מודים בקטרת על האמא והאשה שנותנים לנו כל טוב, וצריך לזכור את כל החסד שעשו עמנו מנעורינו, ואחר כך מתפללים תפלת ערבית, שנפסק שהיא רשות לגבי מצוה עוברת, ללמדנו שכאשר אדם מודה לה, בבקר ולבני אדם בצהרים, אזי היום שלו נפלא כל כך, והוא מודה לה' בלי שום חובה, אלא מעצמו בוקעת שיר ושבח לבורא.

זה מהות ברכת תפלין לאחריה, שאנו מברכים לשמור חקיו, ללמדנו שלמרות שאנו מתבוננים בתפלין, את חסד הגידים והעורקים שהדם זורם לנו, ואין לו נזון שרירים, אחר כך אנו מברכים, לשמור חקיו' שהתפלין זה חק כפיכול, בלי טעם, שכמה שהשגנו באהבת ה' ובהודאה לשמו, זה לא מספיק וזה נשאר אצלנו בגדר חק שלא הבנו את גדל חסדי ה' עלינו.

וכאשר נתהלך במחשבה של התבוננות בחסדי ה', נהיה חייביים, נראה את הטוב שבחברותא שלנו, וכאשר הוא יאמר סברא יפה בלמוד, נאמר לו מיד מלה טובה, נפרגן לו, וכן נכיר טובה לרבותינו שמביאים אותנו לחיי העולם הבא.

ולפיכך מיד אחרי ברכת התורה ולמוד התורה, אנו מברכים ברכת כהנים, שמהותה ברכה ותפלה על כל ישראל, היות שמטל עלינו להוציא מלמודינו, לב טוב ותפלה על כלם, וכן ברייתא ד'אלו דברים' שנאמר בו כבוד אב ואם ועשית חסד עם כלם' שזה תכלית התורה קדושה.

"נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר"

צריכה באור וכי רק הנסיגה לאחור של כלל ישראל, היא זו שתדרבן את פרעה ואת עמו החזק - למודי המלחמה, להלחם בעם של עבדים חלשים ומכים, ואם כן מדוע אכן נתנה ההוראה הזו של משה רבנו לכלל ישראל לשוב לאחריהם?

אומר על כך האדמו"ר מאו"רוב זצוק"ל בספרו 'אש דת', שכל הדרך של הוצאת ישראל ממצרים, היה בכדי להשריש בהם את האמונה בקב"ה, ברם אמונה איננה שלמה ללא אמונת חכמים, ובכדי להשריש בכלל ישראל אמונה בה' ובמשה עבדו, נצטוו משה לתת להם הוראה המנגדת לשכל הישר - לשוב לאחור לכוון מצרים. ואכן "מחסרי אמונה שבישראל היו תולשין שעריהם ומקרעין בגדיהם, עד שאמר להם משה מפי הגבורה נאמר לי שאתם בני חורין, ואזי אמרו ישראל אין לנו אלא דברי בן עמרם".

והינו שרק על ידי שכלל ישראל התחזקו באמונת חכמים נחלש פחו של הרע, ורק על ידי החזרה שנבעה מכח האמונה בדברי משה, זכו ישראל לקריעת ים סוף.

וכן אנו רואים שבקריעת ים סוף נצטוו משה להרים את המטה של יוסף הצדיק, וכן את ידו שהיה נושא את ארונו של יוסף, מכיון שבכחו של יוסף הצדיק שהאמין בה' באמונה שלמה ובשמחה אפלו במצבים הקשים ביותר, זכו ישראל לקריעת ים סוף.

כדאי אתא במדרש על הפסוק "הים ראה וינס, מה ראה? ארונו של יוסף ראה" - את האמונת חכמים שהיתה להם, שהלכו אחרי ארונו של יוסף וכבדו אותו ודברו מגדלתו של יוסף. וזה היה התקון על מה שלא כבדו את יוסף וזלזלו בו, ולפי דרגתם הגדולה (מחמת שקרב את בני השפחות, וכו' נסתתמה טענתו של שר הים, (שכלל ישראל אינם ראוים לקריעת ים סוף), מכיון שכלל ישראל תקנו כבר את החטא שבגינו ירדו למצרים.

נמצאנו למדים שיסוד כל היהדות זה האמונה בקב"ה, והדרך לכך זה אף ורק על ידי אמונת חכמים. וכמו שכתב בעל המכתב מאליהו "חסרון הכרת ההתבטלות לעמת רבותינו - זהו שרש כל חטאת ותחלת כל חרבן רחמנא לצלן, וכל הזכויות לא ישוו לעמת שרש הכל שהוא אמונת חכמים".

עמה, וכך היה מעשה:

היא ישבה ליד תנור הבשול - שהכבד שלו עצום מאד ועמד על מקום לא יציב, באפן זמני בלית ברירה - ואחיה ישב על דלת התנור הפתוחה, ולפתע התנור התהפך עליה באפן שראשה וכל גופה נכנסו לתוך התנור, וכל כבד התנור נשען על גבה של הילדה הקטנה הזאת בת השלש.

נדהמתי לראות את הנס הגדול שהיא לא נמחצה מהתנור כבד המשקל הזה, שאלו היא היתה יושבת קצת אחורה - התנור היה פוגע בפניה ויכול היה להזיק לה מאד - אבל הקב"ה ברחמיו שמר אותה וסבב שהיא תכנס לתוך התנור...

כ'זכר ליציאת מצרים', נפער לה חתך בסנטה, וברוך ה' לא נעשה לה שום נזק יותר מזה. אודה ה' על הנס הגדול הזה שהציל את בתי ואת בני שישב על דלת התנור, ואתודה על שבטלתי את עסק התורה, שאלו הייתי עוסק בתורה, לא הייתי צריכה לסכנה ולנזק הזה כדי לבא על ידו לאהבת ה', כי כבר הייתי בא לאהבת ה' מהלמוד.

י. ש. ירושלים

מעשה רב

כאשר המגיד ממזריטש למד את פרק "ברכי נפשי" שבתהלים הוא פירש לתלמידיו מדוע הפסוק "מה רבו מעשיך ה'" נאמר באמצע כל הנפלאות שדוד המלך מפרט בבריאה הנפלאה, היות שכאשר דוד המלך פרט את כל הנפלאות, הוא התמלא בהתפעלות עצומה. ובקעה ממנו צעקה, מה רבו מעשיך ה'! איזה עולם נפלא בראת!

וכן פרשו, על מה שבאמצע השירה, נאמר "מי כמוך באלים ה' מי כמוך נאדר בקדש" - שכאשר משה רבנו שר עם כלל ישראל, ופרטו את כל חסדי ה' שבקריעת ים סוף ואת גדל קרבת ה' אלינו, צעקו לפתע תוך כדי השירה מי כמוך ה'!, כמה אתה קרוב אלינו כמה אתה חזק וטוב ומטיב לבניך אהובך.

וראו לנו להתחזק מכה, לא להודות ולברך בצורה יבשה, אלא עם כל החיות, ולחיות את חסדי ה' במוחשי.